

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 499/2023-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Tomáš Tomčovčík, s. r. o., Nerudova 14, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Tomáš Tomčovčík, proti postupu Okresného súdu Košice I (teraz Mestský súd Košice) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 76/2011 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 76/2011 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Košice **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 76/2011 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **6 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Košice **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Košice **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **796,28 eur** a zaplatiť ich jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. marca 2023 a prijatou ústavným súdom na ďalšie konanie uznesením č. k. I. ÚS 499/2023-17 z 28. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného

práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (teraz Mestský súd Košice) (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 76/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie 96 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu vyplýva, že žalobou doručenou okresnému súdu 20. mája 2010 sa sťažovateľ domáhal proti žalovanej zaplata sumy 242 235,90 eur s príslušenstvom, ktorú podaním z 26. novembra 2010 v časti týkajúcej sa sumy 67 690,54 eur s príslušenstvom zobrať späť.

3. Okresný súd 21. januára 2011 vydal vo veci platobný rozkaz, proti ktorému žalovaná podala odpor. Predmetné konanie bolo hneď na prvom pojednávaní konanom 7. marca 2012 prerušené do právoplatného skončenia trestného konania vedeného proti žalovanej. Podaním Okresnej prokuratúry Košice I doručeným 15. januára 2014 bol súd upovedomený, že trestné stíhanie žalovanej bolo právoplatne zastavené 11. novembra 2013 a podaním doručeným 25. marca 2014 prokurátor súd informoval, že poškodený (sťažovateľ, pozn.) podal proti predmetnému uzneseniu o zastavení trestného stíhania návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní, a preto nie je možné zapožičanie vyšetrovacieho spisu.

4. Súd nariadil pojednávanie na 16. november 2017, ktoré sa z dôvodu dočasnej práceneschopnosti zákonnej sudkyne ani nekonalo. Pojednávanie nariadené na 22. február 2018 bolo z rovnakého dôvodu zrušené. Dňa 19. apríla 2018 súd vec prejednal a odročil na neurčito na účel doplnenia dokazovania. Ďalšie pojednávania boli nariadené na 18. október 2018, 29. november 2018, 14. február 2019, 16. apríl 2019 a 26. september 2019, ale na žiadosť právneho zástupcu žalovanej, resp. oboch strán sporu sa nekonali.

5. Okresný súd na pojednávaní konanom 10. septembra 2020 vydal vo veci rozsudok pre zmeškanie sťažovateľa ako žalobcu, ktorým žalobu v časti zamietol a v časti konanie zastavil. Následne uznesením č. k. 10 C 76/2011-560 z 18. februára 2021 návrh sťažovateľa na zrušenie rozsudku pre zmeškanie zamietol a Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorému bola vec predložená 11. mája 2021, rozhodujúc o odvolaní sťažovateľa, uznesením č. k. 3 Co 84/2021-583 z 13. septembra 2021 predmetné uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie prvoinštančnému súdu.

6. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 76/2011-592 z 2. mája 2022 zrušil rozsudok pre zmeškanie z 10. septembra 2020 a následne bolo nariadené pojednávanie na 6. október 2022, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 24. november 2022 na účel doplnenia dokazovania. Dňa 24. novembra 2022 súd vec prejednal a pojednávanie odročil na 2. február 2023. Tento termín nebol realizovaný z dôvodu personálnej zmeny zákonného sudcu. Ďalšie pojednávanie sa konalo 14. júna 2023 a 12. júla 2023, na ktorom súd vyhlásil vo veci rozsudok, proti ktorému sa obe strany odvolali. Následne súd vykonal úkony pred predložením veci odvolaciemu súdu a súdny spis bude zaslaný krajskému súdu na rozhodnutie, napadnuté konanie tak dosiaľ nie je právoplatne skončené.

II. Argumentácia sťažovateľa

7. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdí, že k zbytočným priet'ahom dochádza v dôsledku neefektívnej a nesústredenej činnosti, resp. nečinnosti súdu, a zdôrazňuje, že od podania žaloby uplynulo takmer 13 rokov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) a predmetná vec nie je právoplatne skončená. Poukazuje na tú skutočnosť, že už na pojednávaní konanom 24. novembra 2022 legitímne očakával, že dokazovanie bude vyhlásené za skončené a súd pristúpi k vyhláseniu rozhodnutia vo veci samej. Naopak, súd svojou vlastnou činnosťou nahradil procesnú aktivitu žalovanej, čo považuje za nezákonný postup, v dôsledku čoho došlo k odročeniu pojednávania a následne zmenou zákonného sudcu tesne pred rozhodnutím súdu prvej inštancie, navyše v reštančnej veci, sa konanie ešte viac predĺžilo.

III. Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti popisuje chronológiu procesných úkonov a uznáva, že v napadnutom konaní došlo k priet'ahom zo strany súdu spôsobeným jeho absolútnou nečinnosťou od novembra 2013 do novembra 2017, ako aj neefektívnou činnosťou, keďže došlo k zrušeniu rozsudku pre zmeškanie. Tvrdí, že k predĺženiu konania prispeli aj samotné strany sporu, keďže na základe ich žiadosti bolo odročených päť termínov pojednávania. Ďalej uvádza, že konanie bolo čiastočne ovplyvnené mimoriadnymi opatreniami v súvislosti s nepriaznivou epidemiologickou situáciou, a rovnako zdôrazňuje čiastočnú skutkovú náročnosť veci.

III.2. Replika sťažovateľa:

9. Sťažovateľ vo svojej replike v celom rozsahu zotrúva na podanej ústavnej sťažnosti a zdôrazňuje, že aj s ohľadom na vyjadrenie okresného súdu je jeho sťažnosť dôvodná. Pokiaľ ide o odročenie niekoľkých pojednávani na jeho žiadosť, argumentuje, že v kontexte konania prebiehajúceho 13 rokov nemôže päť žiadostí o zmenu termínu spôsobiť také rozsiahle priet'ahy. Vzhľadom na to, že ide o reštančné konanie, očakával, že súd, ak žiadosti o zmenu termínu vyhovie, nariadi ďalší termín v kratšom časovom odstupe. Ďalej uvádza, že okresný súd sa vôbec nevyjadril k jeho výhrade, pokiaľ ide o odročenie pojednávania, ktoré sa konalo 24. novembra 2022, na 2. február 2023, a prezentuje názor, že práve aj tento nezákonný postup súdu výrazne prispel k predĺženiu konania.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel

k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

11. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 76/2011 boli spôsobené zbytočné prietahy.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04). Pre naplnenie práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. I. ÚS 118/02).

14. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so svojím návrhom. Táto povinnosť súdu a sudcu podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp konania a vyplýva najmä z čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

16. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je spor o zaplatenie dlžnej sumy z titulu náhrady škody. Takéto spory tvoria štandardnú a frekventovanú súčasť rozhodovacej činnosti súdov. Vychádzajúc z konkrétnych okolností veci, keď dokazovanie spočívalo vo výsluchu strán sporu a pripojení trestného spisu, nemožno predĺženie konania pripísať právnej či skutkovej zložitosti veci.

17. Ústavný súd konštatuje, že v správaní sťažovateľa ako strany napadnutého konania neboli zistené také skutočnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu konania. V súvislosti s konaním trvajúcim od roku 2010 sa nemožno stotožniť s obrannou argumentáciou okresného súdu a na ťarchu sťažovateľa pričítať, že v priebehu rokov 2018 a 2019 boli konkrétne tri pojednávania (nariadené na 29. november 2018, 16. apríl 2019 a 26. september 2019) odročené výslovne na jeho žiadosť.

18. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

19. Ústavný súd konštatuje, že k predĺženiu napadnutého konania podstatne a nepochybne prispel postup okresného súdu. Z chronológie úkonov vyplýva, že súd bol nečinný štyri roky (od novembra 2013 do novembra 2017) a tiež ďalších 12 mesiacov (od septembra 2019 do septembra 2020). Ku skorému vybaveniu veci neprispelo ani zrušenie rozsudku pre zmeškanie v máji 2022, čo konanie predĺžilo o ďalších 20 mesiacov. Vychádzajúc z už opísaného priebehu napadnutého konania, ktoré len pred súdom prvej inštancie trvá vyše 13 rokov, a aktuálne je v štádiu pred predložením veci odvolaciemu súdu, je zrejmé, že postup okresného súdu možno považovať za zdĺhavý a neefektívny a nesmerujúci sústredene k urýchlenému odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že pokiaľ ide o sťažovateľom namietanú nezákonnosť postupu okresného súdu, keď odročil pojednávanie konané 24. novembra 2022, túto skutočnosť bude posudzovať odvolací súd v rámci námietok vznesených sťažovateľom v odvolaní.

20. Ústavný súd už mnohokrát vyslovil, že „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (napr. I. ÚS 52/01, I. ÚS 582/2015, III. ÚS 169/2017, II. ÚS 17/2019, I. ÚS 474/2020, I. ÚS 253/2021, I. ÚS 298/2023) a v okolnostiach danej veci je už len samotná dĺžka napadnutého konania z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a sama osebe je spôsobilým dôvodom na vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa.

21. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

22. S účinnosťou od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18m ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov sa Okresný súd Košice I od 1. júna 2023 označuje ako Mestský súd Košice (ďalej len „mestský súd“).

23. S ohľadom na uvedené, ako aj na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené a mestský súd ešte bude rozhodovať minimálne o trovách konania, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal mestskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 96 000 eur a dôvodí, že postup súdu v jeho veci nesmeruje k odstráneniu jeho právnej neistoty, čo mu spôsobuje stratu dôvery v súdny systém, pocit krivdy a nespravodlivosti. Keďže vykonáva správu 48 bytov v dotknutom bytovom dome na účet vlastníkov predmetných bytov, požaduje sumu finančného zadosťučinenia aj s ohľadom na ich počet s odôvodnením, že vlastníci bytov sú priebehom súdneho konania priamo ovplyvnení. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

26. Ústavný súd pri určení sumy finančného zadosťučinenia vzal do úvahy predovšetkým celkovú doterajšiu dĺžku napadnutého konania a prihliadol aj na obdobia nečinnosti okresného súdu, ako aj jeho neefektívny postup. Zdôrazňuje však, že sťažovateľ ako spoločenstvo vlastníkov bytov je právnická osoba a nemožno jeho subjektivitu a procesné postavenie v napadnutom konaní stotožňovať so subjektivitou jednotlivých vlastníkov bytov. Zohľadňujúc uvedené, ústavný súd považoval za primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 6 000 eur (bod 3 výroku nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 796,28 eur (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

28. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3, § 13a vyhlášky) uskutočnený v roku 2023 predstavuje sumu 208,67 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom v sume 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 221,19 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2023. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu, podanie repliky) uskutočnené v roku 2023, čo spolu s daňou z pridanej hodnoty, ktorej platiteľom je právna zástupkyňa sťažovateľa, predstavuje sumu 796,28 eur.

29. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

30. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. novembra 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu